

ՊՃՈՒՄՐԻ ՀԱՄԱՅՆԹԻ
5-ԱՄՅԱ ԶԱՐՈՎԱՅՐԱՆ
ԾՐԱԳՐԻ
ՄԵՏԱՊԻՏԱՐԿՄԱՆ
ԱՐԴՅՈՒՆՑՈՒՅՐ

ԶԵԿՈՒՅԹԻ
2023

Գյումրի համայնքի 5-ամյա զարգացման
ծրագրի մշտադիտարկման արդյունքներ

ԶԵԿՈՒՅՑ

Գյումրի-2023

Բովանդակություն

1. Համայնքի գարգացման ծրագրերը, դրանց տեսական և մեթոդական մոտեցումները.....	3
1.1. Համայնքի ռազմավարական պլանավորումը.....	3
1.2. Համայնքի հնգամյա գարգացման ծրագիրը.....	6
1.3. Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանը.....	10
2. Գյումրու գարգացման ծրագրերը և դրանց մշտադիտարկման արդյունքները.....	14
2.1 Գյումրու հնգամյա գարգացման ծրագիրը և հիմնական բնութագրիչները.....	14
2.2 Գյումրի համայնքի 2022թ. տարեկան աշխատանքային պլանը.....	24
2.3 Զարգացման ծրագրի գնահատումն ու վերլուծությունը.....	33
2.4 Զարգացման ծրագրի և տարեկան աշխատանքային պլանի համեմատական վերլուծությունը.....	36
2.5 Գյումրի համայնքի 2022թ-ի բյուջեի անփոփ ցուցանիշները և դրանց կատարողականի գնահատումները.....	37
Անփոփում.....	39

1. Համայնքի գարգացման ծրագրերը, դրանց տեսական եւ մեթոդական մոտեցումները¹

1.1 Համայնքի ռազմավարական պլանավորումը

Համայնքի կառավարումը համայնքի նպատակներին հասնելու է՝ որոշակի գործիքների օգտագործման միջոցով ազդելով համայնքի մարդկային, նյութատեխնիկական, ֆինանսական և այլ ռեսուրսների վրա: Համայնքի արդյունավետ կառավարման տեսանկյունից շատ կարևոր է հստակ սահմանել.

- Համայնքի տեսլականը
- Համայնքի առաքելությունը
- Համայնքի ռազմավարությունը
- Նպատակը
- Ծրագիրը
- Խնդիրը

Ըստ գործունեության մասշտաբայնության և ժամկետայնության տարբերվում են պլանավորման հետևյալ մակարդակները՝

- ❖ ռազմավարական (Երկարաժամկետ)
- ❖ մարտավարական (միջնաժամկետ)
- ❖ գործառական (կարճաժամկետ)

Ռազմավարական պլանավորումը հիմնական որոշումների կայացման, խնդիրների լուծման և գործողությունների համակարգված գործընթաց է, որն անհրաժեշտ է իրականացնել՝ ձևավորելու համայնքի գարգացման հիմնական ուղղությունները և երկարաժամկետ բնույթը՝ համաձայն համայնքի տեսլականի, առաքելության և ռազմավարական նպատակների:

Մարտավարական պլանավորումը ռազմավարական պլանի իրականացմանն ուղղված միջնաժամկետ պլանավորումն է: Մարտավարական պլանում ներառվում են ռազմավարական նպատակներին հասնելու համար որոշակի խնդիրների լուծման համար անհրաժեշտ գործողությունները, մարդկային, նյութատեխնիկական ու ֆինանսական միջոցները, իրականացման ժամկետներն ու պատասխանատունները:

Գործառական պլանավորումը ներկայացնում է մարտավարական պլանավորման շրջանակներում ընթացիկ գործունեության պլանավորում և ունի կարճաժամկետ բնույթ: Մարտավարական և գործառական պլանավորումը, որպես կանոն, բխում են ռազմավարական պլանավորումից և ծառայում են համայնքի տեսլականին և ռազմավարական նպատակներին հասնելուն:

1.1 Համայնքի ռազմավարական պլանավորումը

Համայնքի ռազմավարական ծրագիրը համայնքապետարանի, համայնքի բնակչության և շահագոգիռ այլ կողմերի կողմից մշակված փաստաթուղթ է, որում ներկայացվում է, թե ինչպիսին է ցանկանում լինել համայնքն ապագայում և ինչպես է այն ծրագրում հասնել այդ ցանկալի ապագային:

Համայնքի ռազմավարական ծրագիրն իր մեջ պետք է ներառի՝

- համայնքապետարանի կողմից մատուցվող հանրային բնույթի ծառայությունները, և թե ինչպես պետք է բարձրացնել դրանց որակը,
- ներդրումային և ենթակառուցվածքային այն ծրագրերը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ տարածաշրջանի տնտեսական, սոցիալական և բնապահպանական բարօրության մակարդակը բարելավելու համար,
- Համայնքի ռազմավարական ծրագրի իրականացման ուղիները և այն աղբյուրները, որոնցից ստացվելու են համայնքի ռազմավարական ծրագրում ներառված ծրագրերը իրագործելու համար անհրաժեշտ ռեսուրսները:

Հաջողությամբ մշակված համայնքի ռազմավարական ծրագիրը կարող է օգտակար լինել թե՛ համայնքապետարանի և թե՛ համայնքի համար այնպիսի ողղություններում, ինչպիսիք են.

- Համայնքաշինություն
- Որոշումների բարելավում
- Տեղական ինքնակառավարմանը բնակչության ավելացում
- Ղերի բարձրացում
- Առավել պատշաճ լուծումներ
- Լրացուցիչ ռեսուրսներ
- Լրացուցիչ ներդրումներ

Համայնքի ռազմավարական ծրագրի մշակման գործընթացի հաջողությունը պայմանավորված այնպիսի գործուներով, ինչպիսիք են՝

- Քաղաքական առաջնորդություն
- Մանրագնին պլանավորում և նախապատրաստություն
- Համայնքի ներգրավում
- Հաղորդակցություն
- Հստակություն և իրատեսականություն
- Իրագործում

Համայնքի ռազմավարական ծրագրի մշակման գործընթացին պետք է մասնակցեն.

- Համայնքապետարանի քաղաքական ղեկավարություն
- Համայնքապետարանի աշխատակազմ
- Համայնքի բնակիչներ և շահագրգիռ այլ կողմեր
- Հարևան համայնքներ
- Տարածքային և կենտրոնական կառավարման մարմիններ
- Արտաքին օժանդակողներ

Համայնքի ռազմավարական ծրագրի մշակումը բաղկացած է հինգ հիմնական քայլերից.

1. Նախապատրաստություն
2. Համայնքի բնութագիրը
3. Հայացք ապագային
4. Տեսլականի ձևակերպում SWOT (ՈՒԹՅՎ) վերլուծություն, տեսլականի մշակում
5. Գործողությունների ծրագիր

1.2 Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրը

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրը, որպես ռազմավարական պլանավորման բաղկացուցիչ մաս և միջնաժամկետ պլանավորման ձև, մշակվում է համայնքի ռազմավարական ծրագրում սահմանված տեսլականը և գործողությունների ծրագիրը կյանքի կոչելու նպատակով։ Եթե ՀՀ օրենսդրությունը մինչև իհմա հանայնքների առջև անբողական և լիարժեք ռազմավարական պլանավորման պարտադիր պահանջ չի դրել, ապա պարտադիր պահանջ է համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի կազմումը, հաստատումը և իրականացումը։ Համաձայն օրենքի՝ համայնքի դեկավարը մշակում է համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրը և իր լիազորություններն ստանձնելու օրվանից հետո՝ չորս ամսվա ընթացքում, ներկայացնում է համայնքի ավագանու հաստատմանը։ Համայնքի ավագանին քննարկում է ներկայացված համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիր, անհրաժեշտության դեպքում դրա մեջ կատարում փոփոխություններ կամ լրացումներ և ընդունում է այն նիստին ներկա ավագանու անդամների ձայների կեսից ավելիով։ Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրը պետք է համահունչ լինի ՀՀ Ազգային ժողովի և կառավարության հավանությանն արժանացած մարզային, տարածաշրջանային զարգացման և այլ ռազմավարական ծրագրերին։ Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրում ներառվում են համայնքի հնարավորությունների շրջանակում իրագործելի պարտադիր խնդիրները և դրանց լուծման նպատակով նախատեսվող ծրագրերը։ Օրենքով սահմանված պետական լիազորված մարմինը՝ տարածքային կառավարման բնագավառի համապատասխան նախարարությունը մշակում և համայնքների դեկավարներին է ներկայացնում համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման մեթոդական ցուցումները։ 2017թ-ի սկզբին, մինչ այդ կիրառության մեջ դրված համապատասխան մեթոդաբանությունների հիմն վրա, ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարությունը կազմել և գործադրել է Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման և կառավարման մեթոդական ցուցումներեւ փաստաթուղթը, որն էլ ներկայում համայնքների համար հանդիսանում է համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման հիմնական մեթոդական ուղեցույցը։

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի էությունը և մշակման նպատակները:

Օրենքում համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի սահմանումը տրվել է հետևյալ կերպ։ համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրը համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի վերլուծության և առկա հիմնախնդիրների բացահայտման, ֆինանսական, տնտեսական, բնական և մարդկային ռեսուրսների գնահատման արդյունքում նպատակային զարգացման տեսանկյունից ձեռնարկվելիք քայլերի

ամբողջությունն արտահայտող փաստաթուղթ է, որը նախատեսում է ռազմավարական կտրվածքով համայնքի հիմնախնդիրների արդյունավետ լուծումը: Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրությունը լինելով զարգացման միջնաժամկետ ծրագիր՝ դիտարկվում է երկու տեսանկյունից՝

- ✓ որպես համայնքի ռազմավարական պլանավորման միջոց
- ✓ որպես համայնքի նաև ակցային կառավարման միջոց (ՀՀԶԾ-ի մշակման և կառավարման գործընթացներում համայնքի բնակչության տեղեկացում, ներգրավում, ՏԻՄ-երի լեգիտիմության բարձրացում)

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակումը հետապնդում է հետևյալ հիմնական նպատակները՝

- ✓ ապահովել ՏԻՄ-երի լիազորությունների պատշաճ իրականացումը
- ✓ ապահովել համայնքի ամբողջական և համալիր զարգացումը
- ✓ բարելավել համայնքային ծառայությունների հասանելիությունը, մատչելիությունը և մատուցման որակը՝ ընդլայնելով դրանց շրջանակը
- ✓ ապահովել ՏԻՄ-երի գործութեան բոլոր ուղղություններով ծրագրային լուծումների իրականացումը
- ✓ հասնել համայնքում առկա կարիքների /հիմնախնդիրների բավարարմանը/ լուծմանը
- ✓ կանխել համայնքում նոր հիմնախնդիրների առաջացումը
- ✓ ապահովել աղետների ռիսկերի նվազեցումը, կանխել համայնքում աղետների նոր ռիսկերի առաջացումը
- ✓ ապահովել համայնքում պատշաճ կառավարման սկզբունքների իրականացումը

ՀՀ համայնքների միջև առկա են օգալի տարբերություններ ու առանձնահատկություններ, որոնք անհրաժեշտ են հաշվի առնել համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրերը մշակելիս: Որպես այդպիսի գործուներ, դիտարկվում են հետևյալները՝

- ✓ համայնքի ֆինանսական կարողություններ
- ✓ համայնքի բնակչության թվաքանակը

- ✓ համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի թիվը և առանձնահատկությունները
- ✓ համայնքում առկա ենթակառուցվածքները և մատուցվող հանրային ծառայությունները
- ✓ համայնքում առկա վտանգները (ռիսկերը)
- ✓ այլ գործուններ

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման առանձնահատկությունների սահմանման համար դիտարկված վերոնշյալ գործոնների հաշվի առնումը հնարավորություն է տալիս առավել ճիշտ գնահատել համայնքի հնարավորությունները և ըստ այդմ էլ կազմել համայնքի հնգամյա զարգացման իրատեսական ծրագիր:

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի կառուցվածքը

Համաձայն «Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման և կառավարման մեթոդական ցուցումներ» փաստաթղթի, համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրն ունի հետևյալ կառուցվածքը՝

1. Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն
2. Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում
3. Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի ֆինանսավորում
4. Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մոնիթորինգ

Համայնքի իրավիճակի նկարագրության գլուխն իր մեջ ներառում է հետևյալ բաժինները՝ համայնքի ընդհանուր նկարագրությունը, սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը, համայնքի տարածքում նախատեսվող հանրապետական, մարզային, միջիազգային համագործակցության և այլ ծրագրերն ու միջոցառումները, պետության կողմից պատվիրակված ծառայությունները, համայնքի ֆինանսական իրավիճակի վերլուծությունը, համայնքի զարգացմանը խոչընդոտող գործոնները և համայնքի ՈւթՅՎ-վերլուծությունը։ Համայնքի նպատակների սահմանման և գործողությունների պլանավարման հատվածն իր մեջ ներառում է հետևյալ բաժինները՝

- 1) Համայնքի զարգացման հեռահար նպատակի (տեսլականի) սահմանում
- 2) Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակների սահմանում
- 3) Համայնքի նպատակներն ապահովող ծրագրերի նկարագրություն

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման, քննարկման և հաստատման ընթացակարգը (գործընթացը)

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակումը, քննարկումը և հաստատումը աշխատատար և երկարատև գործընթաց է, որը ՏԻՄ-երից պահանջում է դրա կազմակերպմանը և իրականացմանը մոտենալ ամենայն պատասխանատվությամբ ու լրջությամբ: Պայմանականորեն, համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման, քննարկման և հաստատման գործընթացը կարելի է բաժանել հետևյալ հիմնական փուլերի՝

- 1) Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման նախապատրաստական աշխատանքներ (համայնքի ղեկավարին կից խորհրդակցական մարմնի ձևավորում և գործունեության կանոնակարգում, մեթոդական ցուցումների պատրաստում, ժամանակացույցի կազմում և հաստատում, աշխատանքային խմբերի ստեղծում և այլն),
- 2) Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման գործընթացի կազմակերպում և իրականացում համաձայն հաստատված ժամանակացույցի,
- 3) Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի աշխատանքային, հանրային քննարկումների կամ լսումների կազմակերպում և անցկացում, ծրագրի լրացման պատրաստում, ամփոփում և ներկայացում համայնքի ավագանուն,
- 4) համայնքի ավագանու նիստում ծրագրի քննարկում, հաստատում և հրապարակում:

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի իրականացումը

Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի իրականացման ընդհանուր պատասխանատուն համայնքի ղեկավարն է: Համայնքի ավագանու կողմից ծրագիրն ընդունումով հաստատվում են նրանում ներառված բոլոր ոլորտային ծրագրերը և միջոցառումները՝ ըստ ժամկետների, ֆինանսավորման և կատարման պատասխանատունների: Այսինքն, ծրագրի իրականացման կարևոր գործիքը հանդիսանում է բյուջենային կամ արտաքրութետային ֆինանսավորմանը ոլորտային ծրագիրը, որի իրականացման պատասխանատուն, որպես կանոն, համայնքի աշխատակազմի տվյալ ոլորտի ստորաբաժանման կամ համայնքի ենթակայության կազմակերպության ղեկավարն է՝ համայնքի ղեկավարի անմիջական հսկողությամբ: Գործնականում, ծրագրի իրականացումը հանգում է հիմնականում (չհաշված ֆինանսավորման այլ աղբյուղների հաշվին նախատեսված ծրագրերը և միջոցառումները) համայնքի

գալիք հինգ տարիների աշխատանքային պլանների և բյուջեների մշակմանը, հաստատմանը և կատարմանը: Համայնքի ղեկավարը ծրագրի հրականացման վերաբերյալ տարեկան հաշվետվությունը ներկայացնում է համայնքի ավագանուն մինչև հաշվետու բյուջեի կատարման տարվան հաջորդող տարվա մարտի 1-ը՝ համայնքի բյուջեի կատարման տարեկան հաշվետվության հետ միաժամանակ:

Ծրագրում փոփոխությունների և լրացումների կատարումը վերջինիս իրականացման վերաբերյալ համայնքի ղեկավարի ներկայացրած հաշվետվությունից հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում, ծրագրում փոփոխություններ կամ լրացումներ կարող են առաջարկվել համայնքի ղեկավարի կամ ավագանու անդամների՝ օրենքով սահմանված թվի առնվազն մեկ երրորդի կամ մշտական հանձնաժողովների կողմից:

Համայնքի ղեկավարը «Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրում փոփոխություններ և (կամ) լրացումներ կատարելու մասին» ավագանու որոշման նախագիծը՝ կից համապատասխան փաստաթղթերով, համայնքի ավագանու քննարկմանն է ներկայացնում օրենքով և ավագանու կանոնակարգով սահմանված կարգով: Ավագանու նիստում ծրագրում փոփոխություններ և (կամ) լրացումներ կատարելու մասին նախագիծը վերաբերյալ, որպես հիմնական գեկուցող, հանդես է գալիս առաջարկություն ներկայացնողը: Որպես հարակից գեկուցող հանդես է գալիս համայնքի ղեկավարը:

1.3 Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանը

Հաշվի առնելով ՀՀ-ում համայնքային մակարդակում պլանավորման, ՏԻՄ-երի գործունեության արդյունավետության, կատարողականի որակի և հաշվետվողականության գործառույթները կատարելագործելու անհրաժեշտությունը և արդիականությունը, 2017թ-ին ՀՀ ՏԿՁՆ-ի և Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության (ԳՄՇԸ) «Լավ տեղական ինքնակառավարում» ծրագրի նախաձեռնությամբ և աջակցությամբ «Համայնքների ֆինանսատեսների միավորում» ՀԿ-ի կողմից մշակվել է «Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի (ՏԱՊ-ի) մշակման մեթոդական ուղեցույց» փաստաթուղթը, որը ՏԿՁՆ-ի կողմից հավանության արժանանալուց հետո ՀՀ բոլոր համայնքներում դրվել է կիրառության մեջ՝ սկսած 2018թ-ից:

Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի եռթյունը և մշակման նպատակները

Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանը տեղական ժողովրդավարության զարգացման, տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության, համայնքի ծրագրային և ֆինանսական կառավարման, ինչպես նաև համայնքը արտաքին աշխարհին ներ-

Համայնքի զարգացման ուղղված ծրագրերը և միջոցառումները, դրանց իրականացման համար նախատեսված ներդրումային (մարդկային, ֆինանսական, գույքային և տեխնիկական) ռեսուրսները ճշգրտվում և պլանավորվում են տարեկան աշխատանքային պլանում արտացոլված նպատակների, խնդիրների, մուտքային և ելքային ստույգ հաշվարկների ու արդյունքային ցուցանիշների, ինչպես նաև մոնիթորինգի և գնահատման համակարգի թելադրանքով:

Այս փաստաթուղթը ծառայում է որպես համայնքի՝ օրենքով սահմանված պարտադիր խնդիրների, ՏԻՄ-երի կամունադրական խնդիրների լուծման կարևորագույն գործիք: Այստեղ ի մի են բերվում տարեկան կտրվածքով ՏԻՄ-երի անելիքները, ծրագրերը և միջոցառումները, որոնք բխում են երկարաժամկետ և միջնաժամկետ ռազմավարական նպատակներից, և դրանց իրականացմամբ՝ ճշգրտումներ ու հստակություն են նշցնում վերջիններում: Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանը մշակվում և գործադրվում է հետևյալ հիմնական նպատակներով՝

- ✓ համակարգելու ՏԻՄ-երի տվյալ տարվա անելիքները, այդ թվում հաշվառելու և գնահատելու համայնքի ներքին և արտաքին ռեսուրսները, սահմանելու համայնքի զարգացման գերակայություններն ու առաջնահերթությունները,
- ✓ սահմանելու ֆինանսական միջոցներով դեռևս չապահովված ծրագրերի ֆինանսավորման ռազմավարությունը՝ համագործակցելով պետական, միջազգային, հանրային և մասնավոր գործընկերների հետ,
- ✓ համախնքելու համայնքում տվյալ տարվա համար նախատեսվող բոլոր ծրագրերը և միջոցառումները համայնքի տեսլականի և ռազմավարական նպատակների իրականացման շուրջ,
- ✓ շաղկապելու նախատեսվող ծրագրերը և միջոցառումները դրանց իրականացման արդյունքների հետ՝ կիրառելով համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի «Տրամաբանական հենքը»,
- ✓ որոշակիացնելու նախատեսվող ծրագրերի և միջոցառումների իրականացման ֆինանսական աղբյուրները և միջոցները, պատասխանատունները և ժամկետները,
- ✓ մշակելու և օգտագործելու տվյալ տարվա տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացման մոնիթորինգի և գնահատման պլանը

Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի մշակման հիմքերը

Մերոդական ուղեցույցի 2-րդ բաժնում մանրանասն ներկայացված են համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի մշակման օրենսդրական, ծրագրային և մերոդաբանական հիմքերը, տեղեկատվության աղյուրները, վերջինիս առնչությունը և փոխհարաբերությունները համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի, համայնքի բյուջեի, համայնքապետարանի աշխատակազմի ինստիտուցիոնալ և նասնագիտական կարողությունների հետ:

Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի կառուցվածքը

Մերոդական ուղեցույցում համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի կառուցվածքը սահմանվել է հետևյալ կերպ՝

1. Ներածություն
2. Համայնքի տեսլականը և ոլորտային նպատակները
3. Համայնքի տվյալ տարվա ծրագրերի ցանկը և տրամաբանական հենքերը (ըստ ոլորտների)
4. Համայնքային գույքի կառավարման տարեկան ծրագիրը
5. Համայնքի ՏԱՊ-ի ֆինանսավորման պլանը
6. Համայնքի ՏԱՊ-ի մոնիթորինգի և գնահատման պլանը

Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացումը

Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացումը սերտորեն կապված է համայնքի բյուջեի մշակման և կատարման հետ: Համայնքի տվյալ տարվա բյուջեի նախագծի կազմման ծրագրային հիմքը տարեկան աշխատանքային պլանում նախատեսված ոլորտային ծրագրերն են: Գործնականում, տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացումը հանգում է համայնքի տվյալ տարվա բյուջեից և այլ աղյուրներից ֆինանսավորվող բոլոր ծրագրերի՝ տարեկան աշխատանքային պլանի հիման վրա պլանավորմանը և իրականացմանը:

Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացման ընդհանուր պատասխանատուն նորից համայնքի ղեկավարն է: Պլանում ներառված ոլորտային ծրագրերի պատասխանատունները համայնքի աշխատակազմի համապատասխան բաժինների կամ համայնքային կազմակերպությունների ղեկավարներն են՝ համայնքի ղեկավարի անմիջական հսկողությամբ:

Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացման վերաբերյալ հաշվետվությունների կազմումը, քննարկումը և ընդունումը

Համայնքի տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացման վերաբերյալ տարվա ընթացքում պատրաստվում են երկու հաշվետվությունների՝ նախագծեր՝ միջանկյալ, կիսամյակային և վերջնական, տարեկան, որոնք ունեն հետևյալ կառուցվածքը՝

- Ներածություն
- Տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացման վերլուծություն (ըստ ոլորտների և ծրագրերի)
- Եզրակացություններ և առաջարկություններ
- Հավելվածներ՝ ըստ անհրաժեշտության

Համայնքի ղեկավարը կազմակերպում և անցկացնում է տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացման վերաբերյալ հաշվետվության նախագծի, նախ, աշխատանքային քննարկումներ, այնուհետև՝ դրա հանրային բաց լսումներ կամ քննարկումներ, հանաձայն օրենքի և համայնքի ավագանու կողմից հաստատված համապատասխան կարգի՝ այդ մասին լայնորեն իրազեկելով համայնքի բնակչությանը, ՔՆՄԴ կազմակերպություններին և խմբերին: Համայնքում անցկացված հանրային քննարկումների արդյունքներով, ԽՄ-ն և համայնքի աշխատակազմը լրացշակում են տարեկան աշխատանքային պլանի իրականացման հաշվետվության նախագիծը, պատրաստում են դրանց վերաբերյալ ավագանուն տրամադրվող տեղեկատվությունը (ամփոփաթերթերը և տեղեկանքները) և ներկայացնում համայնքի ղեկավարին: Վերջինս էլ լրացշակված հաշվետվության նախագիծը և դրան կից փաստաթղթերը, օրենքով սահմանված կարգով, ներկայացնում է համայնքի ավագանու քննարկմանը և որոշման կայացմանը:

2. Գյումրու զարգացման ծրագրերը եւ դրանց մշտադիտարկման արդյունքները

2.1 Գյումրու հնգամյա զարգացման ծրագիրը և հիմնական բնութագրիչները²

Գյումրի համայնքի վարչական տարածքում պետության կողմից գալիք հինգ տարիների համար նախատեսվող (շարունակվող) հանրապետական և մարզային ծրագրերն են.

Քաղաքաշինության ոլորտում՝

- Հայաստան համահայկական հիմնադրամի պատվիրատվությանը Գյումրի քաղաքի Մուշ-2 թաղամասում բնակելի համալիրի կառուցման աշխատանքներ,
- Հայաստանի Տարածքային Զարգացման Նիմնադրամի պատվիրատվությանը Գյումրու «Զանգակ» նանկապարտեզի կառուցման աշխատանքներ,
- Գյումրու «Մոր և նանկան ավատրիական հիվանդանոց» ՓԲԸ-ի ծննդատան մասնաշենքի կառուցման աշխատանքներ,
- Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության պատվիրատվությանը Գյումրու օղակաձև փողոցի կառուցման աշխատանքներ:

Սպորտի և երիտասարդության ոլորտում՝

- Քաղաքաշինական կոմիտեի պատվիրատվությամբ «Արթուր Ալեքսանյանի անվան հունահռոմեական ըմբշամարտի մանկապատանեկան դպրոց» նոր սպորտային համալիրի կառուցման աշխատանքներ:

Ենթակառուցվածքների զարգացում՝

- Համայնքային ենթակառուցվածքների II ծրագիր, փուլ 3-Հայաստանի ջրամատակարարման և ջրահեռացման ենթակառուցվածք ծրագիր, ջրամատակարարման և ջրահեռացման բաշխիչ ցանցերի վերանորոգման և անհատական ջրաչափերի տեղադրման աշխատանքներ:

Այլ համայնքների հետ համատեղ գալիք հինգ տարիների համար նախատեսվող (շարունակվող) միջիամայնքային համագործակցության նպատակային ծրագրերը և միջոցառումները

Երևան քաղաքի վարչական շրջանների, ինչպես նաև Վանաձոր համայնքի հետ նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ ծրագրերը՝

2 Գյումրի համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիր (2022-2026թ.)

- համագործակցող կողմերի փոխադարձ այցերի կազմակերպում
- փորձի փոխանակում
- տեխնիկական, նյութական աջակցության ցուցաբերում
- մարզամշակութային ծրագրերի ու միջոցառումների իրականացում
- վարպետության դասընթացների կազմակերպում (ազգային երգ ու պարի, ծեսերի ուսուցում և այլն)
- Բաց կառավարման գործընկերության (ԲԿԳ) նախաձեռնությամբ ՀՀ կառավարության անմիջական մասնակցությամբ Գյումրի-Վանաձոր համայնքների հետ համատեղ աշխատանքի արդյունքում մշակված գործողությունների ծրագիր

Գյումրի համայնքի վարչական տարածքում իրականացվող ներդրումային ծրագրերը՝

- «Մեր Գյումրի» ծրագիր
- «Տեղական տնտեսության և ենթակառուցվածքների զարգացման» ծրագիր
- Գյումրու Բարեկամության այգու վերակառուցման ծրագիր
- Գյումրիում կվերսկսվի Կումայրի պատմական կենտրոնի զարգացման ծրագիրը
- Գյումրիում կրացվի ժամանակակից «Ղիստրիկտ» էկո և տեխնոթաղանաս
- Վերակառուցման և Զարգացման Եվրոպական Բանկի վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում 2022թ. շարունակվելու է համայնքի ճանապարհների հիմնանորոգման և համայնքի փողոցների արտաքին լուսավորության ցանցի արդիականացման աշխատանքներ
- Եվրոպական միության կողմից ֆինանսավորվող Դաշինք՝ հանուն ավելի լավ քաղաքային կառավարման ծրագիրի շրջանակներում Գյումրու համայնքապետարանը՝ համագործակցելով Հայաստանում՝ Վանաձորի և Լեհաստանի՝ Պիլա քաղաքի համայնքապետարանների հետ նախատեսում է իրակացնել Դաշինք՝ հանուն կայուն և կանաչ կառավարման (ԿԿԿ ԴԱՇԻՆՔ)
- «Մուշ Զարգացման կենտրոն»-ի ֆինանսավորում

Տեղացի և արտասահմանյան բարերարների կողմից իրականացվող ծրագրեր

- Քաղաքի կենտրոնական հատվածներում և կանաչ գոտիներում տեղադրված ժամանակավոր կացարաններում բնակվող ընտանիքների բնակարանային խնդրի լուծման նպատակով «ԱՌՔ» բարեգործական իիմնադրամի և Գյումրու համայնքապետարանի միջև կնքված հուշագրով սկսվելու է «Սոցիալական բնակարան» ծրագիրը:

Պատվիրակված ծառայություններ

Գյումրի համայնքի և «Գյումրիի վերելակային տնտեսություն» ՓԲԸ-ի միջև «Համայնքի կարիքների համար կապալային աշխատանքների կատարման գնման պայմանագիր» պատվիրակման մոդելով, որի պայմանագիր առարկան «Գյումրի համայնքի արտաքին լուսավորության ցանցի» շահագործնան աշխատանքների կատարումն է «Գյումրիի վերելակային տնտեսություն» ՓԲԸ-ի կողմից, իրականացվում է Գյումրի համայնքի արտաքին լուսավորության ցանցի 4200 նատրումային լուսատու լամպերի և 2400 էկոնոմ լամպերի շահագործնան և սպասարկման աշխատանքները: 2022 թվականին նախատեսվում է 1 էկոնոմ լամպի լուսակետի 1 ամսվա շահագործնան համար ծախսել 350 ՀՀ դրամ, իսկ սովորական լուսատու լամպի 1 ամսվա շահագործնան համար՝ 1000 ՀՀ դրամ: Շահագործնան և սպասարկման աշխատանքներն իրականացվում են տեխնիկական բնութագիր-գնճան ժամանակացույցի պայմաններին համապատասխան:

Զարգացման ծրագրում սահմանված են նաև առանձին ուղղությունների համար զարգացման խոչընդոտմերն ու դժվարությունները: Այսպեսգ

Գործարար միջավայրի բարելավման և ձեռնարկատիրության խթանման համար իիմնական խոչընդոտներ են հանդիսանում հետևյալ գործուները.

- օտարերկրյա ներդրողների համար ցածր գրավչությունը, որի պատճառներն են ներհամայնքային ճանապարհային ցանցի անբարեկարգ վիճակը, բնակլիմայական խիստ պայմանները, մայրաքաղաքից ունեցած հեռավորությունը
- համայնքում գործող փոքր ու միջին ձեռնարկությունների ժամանակակից ինովացիոն տեխնոլոգիաներով հագեցման ոչ բավարար մակարդակը, ձեռնարկատիրությամբ զբաղվողների համար ՀՀ-ում գործող բանկերի կողմից վարկավորման ոչ նպաստավոր պայմանները, բնակչության ցածր գնողունակությունը, արտահանվող արտադրանքի փոքր ծավալը, բարձրորակ մասնագետների անբավարար քանակը
- Երկաթուղային հաղորդակցության բացակայությունն արտաքին աշխարհի հետ, բացառությամբ Վրաստանի
- Covid-19 համաճարակը

Նախադպրոցական կրթության և արտադպրոցական դաստիարակության կազմակերպման համար հիմնական խոչընդոտներ են հանդիսանում՝

- տնակային պայմաններում գործող մանկապարտեզների և արտադպրոցական դաստիարակության հաստատությունների առկայությունը, որի հետևանքով նշված հաստատություններում հնարավոր չէ կազմակերպել որակյալ ուսումնադաստիարակչական գործընթացներ
- համայնքային բյուջեի միջոցների սահմանափակ լինելը
- առբատության բերումով ծնողների վճարունակության ցածր մակարդակը
- Covid-19 համաճարակը

Մշակութային կյանքի կազմակերպման հիմնական խոչընդոտներ են հանդիսանում՝

- Ամենամյա մեծամաստար փառատոնների կազմակերպման համար բյուջետային միջոցների սակավությունը
- Թանգարաններում ինովացիոն տեխնոլոգիաների բացակայությունը կամ ցածր մակարդակը, նորագույն տեխնոլոգիաներով հագեցված էքսպոզիցիաների փոփոխման համար բյուջետային միջոցների սակավությունը
- Մշակութային շենքերի մաշվածությունը
- Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման ցածր մակարդակը գրադարանների աշխատանքում
- Պատկերասրահի բացակայությունը Գյումրիում
- Թանգարանների ցուցարաններում և ֆոնդապահոցներում զերմային ռեժիմի պահպանման դժվարությունը
- Քաղաքի պատմական մշակութային միջավայրի, շենքերի և շինությունների պահպանման և զարգացման համար բյուջետային միջոցների սակավությունը
- Միջազգային համագործակցությունների, շրջագայությունների, միջազգային պահպանման մշակութային ծրագրերի իրականացման համար բյուջետային միջոցների սակավությունը
- Covid-19 համաճարակը

Մարզական կյանքի կազմակերպման, ֆիզիկական կուլտուրայի և առողջ ապրելակերպի խրախուսման հիմնական խոչընդոտներ են հանդիսանում՝

- մարզագույքի պակասը և մաշվածությունը, չափանիշներին չհամապատասխանող մարզումային և մրցումային դահլիճների բացակայությունը, մարզադպրոցների շենքերի հիմնանորոգման անհրաժեշտությունը, բակային տարածքներում խաղահրապարակներում մարզասարքերի բացակայությունը
 - առողջ ապրելակերպի արմատավորման ոչ բավարար մակարդակը, բակային տարածքներում խաղահրապարակների բացակայությունը: Այս խնդիրների լուծումը դժվարանում է համայնքի բյուջեի սղության պատճառով, որի հետևանքով կարող են նվազել հանրապետական և միջազգային մրցաշարերում բարձր մարզական ցուցանիշները, ինչպես նաև կարող է պակասել ֆիզկուլտուրայով զբաղվողների թիվը
 - Covid-19 համաճարակը
- Բնակավայրերի կառուցապատման, բարեկարգման և կանաչապատման, համայնքի աղբահանության և սանիտարական մաքրման, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների պահովման, ինչպես նաև համայնքային գերեզմանատների պահպանման և գործունեության ապահովման հիմնական խոչընդուներ են հանդիսանում:
- Երկրաշարժի պատճառով առաջացած տնակային ավանների գոյությունը և վրարված բազմաբնակարանային շենքերի առկայությունը, որի հետևանքով համայնքում կան բնակարանի կարիք ունեցող ընտանիքների մեջ թիվ և այդ տարածքների կառուցապատման և բարեկարգման խոչընդուներ
 - պատմական հուշարձանները մեծ վնաս են կրել 1988թ-ի երկրաշարժից և կարիք ունեն վերականգնման: Դա համայնքի բյուջեի միջոցների սահմաններում իրագործել հնարավոր չէ, որի պատճառով վտանգված է պատմամշակութային ժառանգության պահպանումը և զբուաշրջության զարգացման խթանումը
 - համատիրությունների արդյունավետ կառավարման և ֆինանսական պլանավորման ոչ բավարար մակարդակը, համատիրությունների գործունեության կարգավորման և կառավարման փորձի փոխանակման պակասը, երկար տարիներ կապիտալ վերանորոգման շենքարկված բազմաբնակարան շենքերի տանիքների անմիջաբար վիճակը, մաշված և վերանորոգման կարիք ունեցող շենքերի առկայությունը, բակային տարածքների անբարեկարգ վիճակը
 - Համայնքում կենցաղային աղբի տեսակավորման և վերամշակման ձեռնարկությունների բացակայությունը: Աղբի կառավարման միջազգային ստանդարտների համապատասխանող աղբավայրի բացակայություն

- համայնքային կոմունալ տնտեսության շահագործվող հատուկ նշանակության մեքենա-մեխանիզմների ֆիզիկական մաշվածությունը և անբավարար քանակը, աղբամանների քանակի պակասը, համայնքի տարբեր հատվածներում շինարարական աղբի մեծ կուտակումների առկայությունը և չնախատեսված 29 վայրերում աղբանետումները, համայնքում կենցաղային աղբի տեսակավորման և վերանշակման ձեռնարկությունների բացակայությունը
- համայնքի բյուջեի սղության պատճառով համայնքի թաղային փողոցների անբարեկարգ վիճակը: Այն խոչընդոտում է համայնքի համաշափ զարգացմանը, որի հետևանքով նշված փողոցներում դժվարանում է հասարակական տրանսպորտի երթուղիների կազմակերպումը և բնակիչների համար բարեկեցիկ պայմանների ստեղծումը

Հասարակական տրանսպորտի աշխատանքի կազմակերպման հիմնական խոչընդոտմեր են հանդիսանում՝

- Հասարակական տրանսպորտային միջոցների մաշվածությունը, որոշ կանգառների անբարեկարգ վիճակը և կանգառների թվի պակասը, երթուղիները սպասարկող կազմակերպությունների ցածր շահութաբերությունը և անբավարար նակարտակը, որոշ թաղային փողոցների անբարեկարգ վիճակը, համայնքի որոշ փողոցների երթևեկության համար ծանրաբեռնվածությունը և երթևեկության կանոնակարգման դժվարությունը, փողոցների թերի գծանշումները և ճանապարհային նշանների պակասը, ինչպես նաև ոլորտում ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների կողմից ծառայությունների մատուցման ցածր որակը և պայմանագրային պարտավորությունների խախտումները:

Աղետների ռիսկերի նվազեցման և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման հիմնական խոչընդոտմեր են հանդիսանում՝

- համայնքի բնակչության քաղաքացիական պաշտպանության ապաստարանների բացակայությունը, ուժեղ երկրաշարժերի դեպքում ուսումնական միջոցառումների կազմակերպման ոչ բավարար քանակը, հասարակական կառուցներից և բազմաբնակարանային շենքերից տարհանումների պլանների մասին խիստ ցածր իրազեկվածությունը
- սննդի, ջրի, այլ պաշարների և առաջին անհրաժեշտության առարկաների համայնքապատկան պահուստային պաշարների բացակայությունը
- համաճարակի պայմաններում համայնքապետարանին ենթակա կառույցներում սեմինարների և այլ իրազեկման միջոցների թերի անցկացումը

Շրջակա միջավայրի պահպանման հիմնական խոչընդոտներ Են հանդիսանում՝

- շրջակա բնական միջավայրի տարրերի (օդ, ջուր, հող) աղտոտվածությունը, կանաչ տարածքների անբավարար քանակը, համայնքի տարածքում բնական ջրավազանների աղտոտվածությունը, գետակների ափամերձ և հարակից տարածքների վատ վիճակը, որի վերաբերյալ 2015 թվականին ՀՀ ԳԱԱ էկոլոգոնոսֆերային հետազոտությունների կենտրոնի կողմից հրականացվել է Գյումրի համայնքի էկոլոգաերկրաբանական առանձնահատկությունների 30 բացահայտում և էկոլոգաերկրաբիմիական քարտեզի կազմում (Գյումրու համայնքապետարանի պաշտոնական կայք՝ gyumricity.am, ծրագրերի բաժին)
- համայնքի տարածքով հոսող Գյումրի և Ղորղոբա գետակների հուների կեղտոտվածությունը, որի հետևանքով դրանք վեր Են ածվել բաց վիճակում հոսող կոյուղու կոլեկտորների
- Գյումրիում առկա տնակային մաշված տնտեսությունների ու ենթակառուցվածքների պատճառով առաջացած մարդաժին թափոնները դրանց գոնվելու հարակից վայրերում. ազբեստ, ժանգ, ապակի, ապակեբամբակ, մազուր, այլ նավքանթերք, ցեմենտ և այլն:

Զբոսաշրջության զարգացման խթանման համար հիմնական խոչընդոտներ Են հանդիսանում՝

- զբոսաշրջային ձեռնարկությունների համար զարգացման ծրագրերի բացակայությունը
- համայնքի պատմամշակութային արժեքների ոչ բավարար ներկայացման հնարավորությունը
- բարձր որակ ապահովող զբոսաշրջության ինդրուստրիայի համալիրի բացակայության, քաղաքի բրենդավորման ու ներկայացման ոչ բավարար մակարդակը
- պատմամշակութային արժեք ներկայացնող հուշարձանների, շենքների և փողոցների եռալեզու ցուցանակներով կահավորված չլինելը
- քաղաքի բազմաթեզու քարտեզներով ցուցանակների բացակայությունը
- տեղական ճանապարհային նշանների եւ ցուցանակների նվազ քանակությունը փողոցներում եւ հուշարձանների մոտ եւ եղած ցուցանակների ցածր որակը ձեւափորման եւ բովանդակության իմաստով, վատ Են տեղակայված: Իրավիճակը հատկապես ավելի է վատանում օրվա մուլք ժամանակ, երբ լուսավորության անբա-

Վարար մակարդակը կարող է նշանակալի դարձնել անտեսանելի և չապահովել անվտանգ երթևելություն

- ոչ նշակալութային նյութական ժառանգության տիրապետողների մասին տվյալների բազայի բացակայությունը
- համայնքի որոշ անբարեկարգ փողոցների և շենքերի վիճակը, ինչպես նաև մյուս ենթակառուցվածքների զարգացվածության ոչ բավարար մակարդակը
- Հասարակական զուգարանների գրեթե իսպառ բացակայությունը

Երիտասարդության խնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի և միջոցառումների կազմակերպման հիմնական խոչընդոտներ են հանդիսանում՝

- Երիտասարդների համար աշխատատեղերի բացակայությունը
- Գյումրու երիտասարդական քաղաքականության հայեցակարգի և ռազմավարության բացակայությունը
- Երիտասարդական ոլորտում պետական քաղաքականության բացակայությունը
- Միջազգային երիտասարդական կրթական-մշակութային ծրագրերին երիտասարդների մասնակցության թվի սակավությունը
- Ներառականությունը
- Երիտասարդների համար քաղաքի պատմության և մշակույթի մասնագետների և գրոսավարների պատրաստման պետական ծրագրերի իրականացումը
- Երիտասարդ ձեռներեցների խրախուսման, միջոցների և միջոցառումների պակասը
- Երիտասարդ արհեստագործներին խրախուսման/աջակցության պակասը
- Երիտասարդական համաժողովների անցկացման սակավություն

Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և սպառնալիքների (ՈՒԹՅՍ) վերլուծություն

Համայնքի զարգացումն ապահովող միջոցառումների մշակման և իրատեսական արդյունքների հասնելու համար իրականացվել է համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, արտաքին միջավայրի կողմից ընձեռնված հնարավորությունների և սպառնալիքների գնահատում և SWOT (ՈՒԹՅՍ) վերլուծություն:

Աղյուսակ 1³

ՈՒԺԵՂ	ՈՒԺԵՂ
<ul style="list-style-type: none"> ● ՀՀ երկրորդ քաղաք ● Բնակլիմայական ամառային զով պայմաններ ● Խմելու ջրի ներհամայնքային համակարգի առկայություն ● Դամայնքի գազաֆիկացվածության բարձր աստիճան ● Դեռախոսակապի և հեռուստաընկերությունների առկայություն ● Օդանավակայանի և երկաթգծի առկայություն ● Ուղրուտային ենթակառուցվածքների առկայություն ● Տեխնիկական բավարար ապահովածություն ունեցող առողջապահական կառույցների առկայություն ● Շնանյութերի հանքավայրերի մոտակա տեղադրություն ● Ժամանակակից առևտիր և սպասարկման օբյեկտների առկայություն ● Պատմաճարտարապետական և ճարտարապետական հուշարձանների մեջ խոռություն քաղաքի և հարակից տարածքներում ● Ներդրումների համար նպաստավոր պայմանների ստեղծման գործում համայնքային իշխանության պատրաստակամություն ● Անշարժ գույքի ցածր գներ ● Տեղեկատվական տեխնոլոգիական կենտրոնի առկայություն ● Նախադպրոցական, միջին մասնագիտական և բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների առկայություն ● Մշակութային կենտրոնների առկայություն և հարուստ պատմամշակութային ժառանգություն ● Սարգական կառույցների առկայություն և գյումրեցի մարզիկների միջազգային նվաճումներ ● Էժան աշխատուժի առկայություն ● Աշխատուժի ավելցուկ ● ՀՀ Շիրակի մարզի կենտրոն ● Հարուստ տեղական խոհանոց և սննդի օբյեկտների բազմազանություն ● Հումորի և երգիծանքի բաղաքի կերպար 	<ul style="list-style-type: none"> ● Բնակլիմայական ձմեռային խստաշունչ պայմաններ ● Քաղաքի բրենդի բացակայություն ● Արտագաղթի և արտագնա աշխատանքի բարձր մակարդակ ● Տնակային պայմաններում ապրող ընտանիքների մեջ թիվ (2824 ընտանիք, 30.06.2019) ● Խմելու ջրի և ջրահեռացման համակարգերի մաշվածության վտանգավոր մակարդակ մի շարք բաղանասերում ● Նեղեղատարների և ջրահեռացման համակարգի վատ վիճակ ● Անբարեկարգ փողոցների և բակերի առկայություն ● 30-33 տարեկան մաշված կիսակառույցների առկայություն ● Երկրաշարժից և հետագա էրովիայից վթարային շենքների առկայություն ● Կանաչապատ տարածքների սակավություն ● Օդում փոշու նորմատիվներից ավելի բարձր խոռություն ● Դամայնքային ենթակայության կառույցների վերանորոգման և գույքի մաշվածություն ● Ծառայությունների մատուցման մշակույթի ցածր մակարդակ ● Գործազրկության բարձր մակարդակ ● Բնակչության վարկունակության ցածր մակարդակ ● Ներքաղաքային տրանսպորտի մաշվածություն և սպասարկման անբավարար մակարդակ ● Աղբատության բարձր մակարդակ ● Աշխատողների հոսունություն ցածր աշխատավարձների պատճառով

ՅԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ	ՍՊԱՌՈՒՄԻՔ
<ul style="list-style-type: none"> ● Համայնքի աշխարհագրական դիրքը՝ Երևանից Վրաստան Մ-1 միջպետական մայրուղու հանգուցային կետ, որտեղ խաչվում են Թուրքիայի սահման Գյումրի-Վանաձոր Մ-7 մայրուղին, Գյումրի-Անասիա, Գյումրի-Արմավիր, Գյումրի-Ախուրյան ներպետական ճանապարհը: Գյումրուց 4 կմ հարավ Երկարուղին ճյուղավորվում է դեպի Թուրքիա ● Վրաստանից՝ 50, իսկ Թուրքիայից 10 կմ հեռավորություն ● Սահմանամերձ աշխարհագրական դիրք ● Արեստների ու արվեստների քաղաքի համբավ ● Յուրաքանչյուր և հումորի քաղաքի համբավ ● Քաղաքային մշակույթի և հոգեբանության օրինակելի դրական ընկալում հայության շրջանում ● Սպորտի և մշակույթի մայրաքաղաքի կերպար ● Միջազգային համագործակցության ցանցի առկայություն ● ՈԴ հյուպատոսարանի, Ուկրաինայի և Խոալիայի պատվի հյուպատոսների, Ռուսական ռազմաքայլի առկայություն ● Արտերկրից մասնավոր դրամական տրամս-ֆերտների մեջ ծավալ ● «Յին քաղաք» կամ «Կումայրի» Պճ արգելոցի գրավչություն ● ՏՏ սրարթ-ափ ծրագրեր ● Թեթև արդյունաբերության զարգացման օջախ ● Զբոսաշրջության կենտրոնի հեռանկար ● Սփյուռքի կապիտալի հետաքրքրվածություն, առկայություն, ներգրավում ● Նորարար գաղափարների նրանքություն ● «Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկ»-ի վարկային և դրամաշնորհային ծրագրի առկայություն ● Քույր քաղաքների հետ փոխհանագործակցության հուշագրեր, ծրագրեր և հեռանկար ● Տարբեր միջազգային կառույցների, իիմնադրամների և բարեգործական կազմակերպությունների հետ իրականացրած ծրագրերի փորձի և համագործակցության ապահովման փոխադարձ պատրաստակամության առկայություն ● Գյումրեցիների սփյուռքի մեջ ներուժ 	<ul style="list-style-type: none"> ● Աղքատության բարձր մակարդակ ● Գործազրկության բարձր մակարդակ ● Արտագաղթի բարձր մակարդակ ● Սոցիալապես անապահով ընտանիքների մեջ թիվ ● Ներդրունների անբավարար մակարդակ ● Սոցիալ-տնտեսական պաշտպանության անկատար հանակարգ ● Շրջակա միջավայրի վատրարացման ռիսկ ● Սեյսմիկ ռիսկի բարձր մակարդակ ● Թուրքայի սահմանին մերձավորություն ● Ֆինանսավորման այլ ընտրանքային միջոցների բացակայություն ● ՈԴ գինծառայողների կողմից հնարավոր ոտնագություններ քաղաքացիների և հյուրերի նկատմամբ

Գյումրի համայնքի 5-ամյակի առաջամարտ գյումրի մշակութային պատմությունը պատմությունը պատմությունը

2.2 Գյումրի համայնքի 2022թ. տարեկան աշխատանքային պլանը⁴

Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում

Համայնքի զարգացման տեսլականը

Գյումրի համայնքի տեսլականը (հեռահար նպատակը) համայնքի կայուն զարգացումն է, որին համայնքը ձգտում է հասնել 5 տարի հետո: Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի իրականացման արդյունքում ուրվագծվող տեսլականը հետևյալն է՝ Գյումրի համայնքն իր հարուստ պատմամշակութային ժառանգությամբ և ուրույն ճարտարապետական տեսքով՝ բարեկարգ փողոցներով դարձել է առավել գրավիչ բնակչության համար: Համայնքային ենթակառուցվածքները դարձել են առավել նաև առաջնայի և որակյալ, ստեղծվել են հարմարավետ պայմաններ բարեկեցիկ կյանքի հանար: Համայնքում զարգացած են փոքր և միջին արտադրական ձեռնարկությունները:

Համայնքի կայուն զարգացման համար 5 տարիների ընթացքում ապահովելու են հետևյալ ցուցանիշները՝

Կայուն զարգացում ապահովող ցուցանիշները առաջիկա 5 տարիների ընթացքում

Այլուսակ 2⁵

	2022թ.	2023թ.	2024թ.	2025թ.	2026թ.
Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ, %	1,4	5,2	6,5	8,8	8,3
Աղքատության շեմից ցածր գտնվող ընտակիքների թվի նվազում, %	1	1	1	1	1
Համայնքում գրանցված բնակիչների թվի փոփոխությունը նախորդ տարվա համեմատ, %	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

4 Գյումրի համայնքի 2022թօք տարեկան աշխատանքային պլան
5 Գյումրի համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի (2022-2026թթ), էջ 33

Համայնքի հնգամյա գարգացման ռազմավարությունն է՝ բարեփոխումներ անցկացնելու ճանապարհով հետևողականորեն բարելավել համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական, մշակութային, առողջ ապրելակերպի և հանգստի պայմանները, համայնքը դարձնել զբոսաշրջության գարգացման կենտրոն՝ մաքուր, բարեկարգ և գորավիչ:

- Զարգացնել տեղական ինքնակառավարումը, այն դարձնել ավելի արդյունավետ, թափանցիկ, հաշվետու և մասնակցային, ՏԻՄ և համայնքապատկան կազմակերպությունների և ընկերությունների կողմից հանրության մատուցվող ծառայությունները դարձնել ավելի որակյալ և ավելի մատչելի
- ստեղծել քաղաքացիներին, հյուրերին և ներդրողներին ավելի հարմարավետ քաղաքային, հասարակական և գործարար միջավայր

Ելնելով համայնքի զարգացման ռազմավարական նպատակներից՝ 2022-2026 թվականներին Գյումրի համայնքի զարգացման հիմնական ուղղությունները և զարգացման խթանները՝

- բնակչության կենսական շահերի ապահովում, անօթևան ընտանիքներին բնակարաններով ապահովմանը միտվածութարբեր ծրագրերի իրականացում
- համայնքի հեղինակության բրենդավորում և ներկայացում
- գրոսաշրջության զարգացման խթանում
- տեղական ինքնակառավարման համակարգի որակի և արդյունավետության բարձրացում
- համայնքային տնտեսության ենթակառուցվածքների զարգացման ապահովում
- համայնքապետարանի կողմից բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի էական բարելավում
- բարեկարգ և հարմարավետ միջավայրի ապահովում, այդ նպատակով հանգստի գոտիների ստեղծում, կանաչ տարածքների պահպանում ու ավելացում, շենքերի և բակային տարածքների բարեկարգում, հարմարավետ և անվտանգ տեղաշարժի ապահովում
- Բուլվարային քաղանասում գտնվող 9 հարկանի բազմաբնակարան շենքում վերելակների տեղադրում և գործարկում
- համայնքի բնակիչների սոցիալական պաշտպանության ապահովում, այդ նպատակով սոցիալական ծրագրերի իրագործում

- գործարարության և ներդրումների համար բարենպաստ միջավայրի բարելավում և խթանում
- նախադպրոցական մատչելի կրթական համակարգի շարունակականության ապահովում
- համանարդկային և ազգային արժեքների, ազգային ավանդույթների, հոգևոր մշակութային ժառանգության պահպաննան և դրանց վերարտադրության ու գարգացման համար նպաստավոր պայմանների ստեղծում և պատշաճ ներկայացում
- առողջ ապրելակերպի խրախուսում, ֆիզկուլտուրայի և սպորտի գարգացման համար նպաստավոր պայմանների ստեղծում
- համայնքի երիտասարդության խնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի և միջոցառումների իրականացում
- բարեգործության խրախուսում «Գյումրու տարվա մեկենաս» և «Գյումրու պատվավոր մեկենաս» կոչումների շնորհում
- քույր և գործնկեր քաղաքների հետ արդյունավետ համագործակցության ակտիվացում, միջազգային լավագույն փորձի ուսումնասիրություն ու կիրառում
- արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության և քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների մշակում

Համայնքի գարգացման անմիջական նպատակներ

Համայնքի հնգամյա գարգացման ծրագրի՝ գործարար միջավայրի բարելավման և ծեռնարկատիրության խթանման անմիջական նպատակն է՝

- ստեղծել նպաստավոր պայմաններ համայնքում արտադրական, հասարակական սննդի և սպասարկման ոլորտներում ծեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող սուբյեկտների թիվը հնգամյակի ընթացքում 25-ով ավելացնելու համար:

Համայնքի գույքի կառավարման նպատակն է՝

- կատարել համայնքապետարանում պահվող արխիվային փաստաթղթերի թվայնացում, ինչը կիեշտացնի արխիվային փաստաթղթերի տրամադրման գործընթացը:

Նախադպրոցական կրթության և արտադպրոցական դաստիարակության կազմակերպման համար անմիջական նպատակներն են՝

- ավելացնել համայնքի նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ընդգրկված երեխաների թվի հարաբերությունը

նախադպրոցական տարիքի երեխաների թվին հնգամյակի ընթացքում 43%-ով

- բարձրացնել ծնողների բավարարվածությունը նախադպրոցական կրթությունից
- ավելացնել համայնքի արտադպրոցական հաստատություններում ընդգրկված երեխաների թվի հարաբերությունը համայնքի դպրոցական տարիքի երեխաների ընդհանուր թվին հնգամյակի ընթացքում 2,4 %-ով
- բարձրացնել արտադպրոցական կրթությունից ծնողների բավարարվածությունը
- իրականացնել «Զանգակ» ՀՈԱԿ-ի շենքի կառուցման աշխատանքներ 2021-2026 թվականների ընթացքում
- իրականացնել մանկապարտեզների շենքերի ընթացիկ նորոգում և գույքի ձեռքբերում հնգամյակի ընթացքում

Դամայնքի մշակութային կյանքի կազմակերպման համար համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագրի անմիջական նպատակներն են՝

- ավելացնել համայնքապետարանի կողմից իրականացվող մշակութային միջոցառումների թիվը
- պահպանել համայնքում գործող մշակութային խմբակների թիվը հնգամյակի ընթացքում
- Ավելացնել մշակութային խմբակներում ընդգրկված երեխաների ու պատանիների թվի հարաբերությունը համայնքի երեխաների ու պատանիների թվին հնգամյակի ընթացքում 0,1%-ով
- բարձրացնել ծնողների բավարարվածությունը մշակութային խմբակների գործունեությունից
- ավելացնել երեխաների ու պատանիների՝ համայնքապետարանի միջոցներով կազմակերպված այցելությունները համայնքից դուրս գտնվող մշակութային օջախներ հնգամյակի ընթացքում 2-ով
- իրականացնել «Ասլամազյան քույրերի պատկերասրահ»-ի պատշգամբի վերանորոգում»
- իրականացնել «Մշակութային ֆոնդերի ցուցակագրում և կատալոգների տպագրում»
- իրականացնել համայնքապատկան թանգարանների էքսպոզիցիայի փոփոխություն
- Դամայնքապետարանի միջոցներով հնգամյակի ընթացքում կազմակերպել առնվազն 25 համերգ և փառատոն

Համայնքի բնակչության սոցիալական պաշտպանության անմիջական նպատակն է՝

- Նպատակային և հասցեական աջակցություն տրամադրել համայնքի սոցիալապես անապահով թվով 1900 ընտանիքների:

Համայնքի մարզական կյանքի կազմակերպման, ֆիզիկական կուլտուրայի և առողջ ապրելակերպի խրախուսաման անմիջական նպատակներն են՝

- ավելացնել համայնքապետարանի օժանդակությամբ համայնքում գործող մարզական խմբակների թիվը հնգամյակի ընթացքուն 30-ով
- ավելացնել համայնքի կողմից կազմակերպվող մարզական միջոցառումների թիվը հնգամյակի ընացքուն 50-ով
- ավելացնել մարզական խմբակներում ընդգրկված պատանիների ու երեխաների թվի հարաբերությունը համայնքի պատանիների ու երեխաների ընդհանուր թվին հնգամյակի ընթացքուն 2-3%-ով
- պահպանել ծնողների բավարարվածությունը մարզական խմբակների գործունեությունից հնգամյակի ընթացքուն
- իրականացնել «Սամբո-ձյուդոյի մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ շենքի վերանորոգում և ջեռուցման համակարգի ստեղծում 2022-2026 թվականների ընթացքուն
- ապահովել «Արթետիկայի մանկապատանեկան մարզադպրոց», «Դրաձգության մանկապատանեկան մարզադպրոց», «Պարի և սպորտային պարերի 37 մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ներին սեփական բազայի ստեղծման գործունեությունը 2022-2026 թվականների ընթացքուն
- բարելավել «Ալեքսան Շակորյանի անվան թեմիսի և սեղանի թեմիսի մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ի աշխատանքները, ստեղծելով փակ մարզադահլիճ 2022-2026 թվականների ընթացքուն, ինչը հնարավորություն կտա ձմռանը նույնպես մարզումներ անցկացնել
- կառուցել «Արամ Սարգսյանի անվան խաղերի մանկապատանեկան մարզադպրոց» և «Համալիր մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ների շենքերում ջեռուցման և ջերմամեկուսացման համակարգեր 2022-2026 թվականների ընթացքուն
- իրականացնել «Արթուր Ալեքսանյանի անվան հունա-հռոմեական ընթացամարտի մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ի մարզադահլիճի վերանորոգում 2022-2026 թվականների ընթացքուն

- իրականացնել «Բննցքամարտի մանկապատաճեկան մարզադպուոց» ՀՈԱԿ մարզաբազմերի վերանորոգման աշխատանքներ և գույքի ձեռքբերում 2022-2026 թվականների ընթացքում
- իրականացնել «Մարմնամարզական մարզաձևերի մանկապատաճեկան մարզադպուոց» ՀՈԱԿ-ի շենքի ընթացիկ նորոգում, գույքի ձեռքբերում, հարակից տարածքում նոր մասնաշենքի կառուցում 2022-2026 թվականների ընթացքում
- իրականացնել «Շախմատի մանկապատաճեկան մարզադպուոց» և «Տիգրան Պետրոսյանի անվան շախմատի մանկապատաճեկան մարզադպուոց» ՀՈԱԿ-ների շենքերի մասնակի նորոգում, մարզագույքի ձեռքբերում 2022-2026 թվականների ընթացքում
- իրականացնել «Զրային մարզաձևերի մանկապատաճեկան մարզադպուոց» ՀՈԱԿ մարզաբազմայի նորոգում 2022-2026 թվականների ընթացքում
- կատարել կոսմետիկ վերանորոգում «Ազատ ոճի ընբշամարտի մանկապատաճեկան մարզադպուոց» և «Յուրի Վարդանյանի անվան ծանրամարտի մանկապատաճեկան մարզադպուոց» ՀՈԱԿ-ներում

Համայնքի բնակարանային շինարարության խթանման անմիջական նպատակն է՝

- խթանել համայնքում բնակարանային շինարարությունը և 2022-2026 թվականների ընթացքում բարելավել սոցիալապես անապահով 12 և անօթևան 48 ընտանիքների բնակարանային պայմանները

Համայնքի բնակավայրերի կառուցապատման, բարեկարգման, և կանաչապատման, համայնքի աղբահանության և սանհիտարական մաքրման, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների ապահովման, գրոսաշրջության խթանման, ինչպես նաև համայնքային գերեզմանատների պահպանման և գործունեության ապահովման հավելվածներ անմիջական նպատակներն են՝

- վերանշակել համայնքի գլխավոր հատակագիծը և գոտևողման նախագիծը հնգամյակի ընթացքում
- վերականգնել Գյումրու՝ թվով 50 պատմաշակութային հուշարձաններ 2022-2026 թվականների ընթացքում
- վերակառուցել 2023-2025 թվականների ընթացքում 3 ստորգետնյա անցումներ
- կառուցել 2023-2025 թվականների ընթացքում 4 հասարակական գուգարաններ

- ավելացնել համայնքի՝ բարվոր վիճակում գտնվող բազմաբնակարանային շենքերի թվի հարաբերությունը համայնքի բազմաբնակարան շենքերի ընդհանուր թվին՝ հնգամյակի ընթացքում 6%-ի հասցնելով 19%
- ավելացնել համայնքի բարեկարգ բակերի թվի հարաբերությունը համայնքի բակերի ընդհանուր թվին՝ հնգամյակի ընթացքում 10 %-ով
- ավելացնել համայնքում առկա ճանապարհային նշանների թվի հարաբերությունը անհրաժեշտ թվին՝ հնգամյակի ընթացքում 50 %-ից հասցնելով 95%
- ավելացնել համայնքի ենթակայության տակ գտնվող ճանապարհների՝ ամեն տարի ասֆալտապատված հատվածի երկարության հարաբերությունը համայնքի ենթակայության տակ գտնվող ճանապարհների երկարությանը հնգամյակի ընթացքում 0,78 %-ով
- պահպանել համայնքի գլխավոր հատակագծին համապատասխան տրված շինարարական թույլտվությունների թվի հարաբերությունը համայնքում տրված շինարարական թույլտվությունների ընդհանուր թվին հնգամյակի ընթացքում
- ավելացնել կառուցապատճան թույլտվության մեջ նշված ժամկետների պահպանմանը իրականացված շինարարությունների թվի հարաբերությունը համայնքում իրականացված շինարարությունների ընդհանուր թվին հնգամյակի ընթացքում 5 %-ով
- վերականգնել նախկին երկարուղայինների մշակույթի պալատի շենքը
- ստեղծել Սատիրայի թատրոն՝ Գյումրու ոչ նյութական արժեքների՝ հումորի և հայտնի զվարճախոսների պատճական նյութերի հավաքագրման և պահպանման համար
- քաղաքի սպորտային ավանդույթների պահպանման համար ստեղծել Սպորտի թանգարան
- բարելավել և զարգացնել համայնքի սպասարկման ենթակառուցվածքները
- հիմնանորոգել քաղաքի պատճական կենտրոնի փողոցները
- ավելացնել համայնքում հավաքված և աղբավայրեր տեղափոխվող աղբի ծավալը, հասցնելով 98 %-ի
- ավելացնել համայնքի սանիտարական մաքրման ենթարկվող տարածքի մակերեսի հարաբերությունը համայնքի ընդհանուր

տարածքի մակերեսին հնգամյակի ընթացքում՝ 2.2%-ից հասցնելով 3,5%

- ավելացնել համայնքի բարեկարգ բակերի թվի հարաբերությունը բակերի ընդհանուր թվին հնգամյակի ընթացքում 30%-ից հասցնելով 40%
- բարձրացնել համայնքի բնակչության բավարարվածությունն աղքահանությունից և սանհիտարական մաքրումից
- ավելացնել համայնքի կանաչ տարածքների մակերեսը հնգամյակի ընթացքում 6.7 հեկտարով
- 2022-2026 թվականների ընթացքում նախատեսվում է բարեկարգել Շիրակ գերազանցածան տարածքը և բարձրացնել հուղարկավորության ծառայությունների մատուցման որակը
- վերանորոգել Սավոյան փողոցի շատրվանները և ստեղծել նոր պուրակ
- ստեղծել Գյուղօջիկյան կենտրոն
- կառուցել ապաստարան թափառող շների համար
- ստեղծել փոքր շուկաներ
- տեղադրել ինֆորմացիոն կենտրոններ օդանավակայանում, կայարանում և Բավրա անցման կետում Գյումրի համայնքի մասին տեղեկությունները գրուաշրջիկներին հասանելի դարձնելու նպատակով

Դամայնքի հասարակական տրամսպորտի աշխատանքի կազմակերպման համար համայնքի զարգացման հնգամյա ժրագրի անմիջական նպատակներն են՝

- ավելացնել համայնքի կահավորված ավտոբուսային կանգառների թվի հարաբերությունը համայնքի ավտոբուսային կանգառների ընդհանուր թվին՝ մինչև 2026 թվականը հասցնելով 116,2%-ի
- ավելացնել կահավորված ավտոբուսային կանգառների թիվը ամեն տարի 5-ով
- պակասեցնել համայնքը սպասարկող հասարակական տրամսպորտի պարկում 5 և ավելի տարի հնություն ունեցող մեքենաների քանակի հարաբերությունը հասարակական տրամսպորտի ավտոպարկի մեքենաների ընդհանուր թվին հնգամյակի ընթացքում 100 %-ով

Պետության պաշտպանության իրականացման աջակցման հիմնական նպատակներն են՝

- աջակցել ռազմական գործողությունների մասնակիցների և նրանց ընտանիքներին 2022-2026 թվականներին՝ տարեկան աջակցություն տրամադրելով 730 ընտանիքի
- հավաքագրել համայնքի աշխարհագորայիններին և ձևավորել ստորաբաժանումներ, իրականացնել մարտական պլանով նախատեսված ծրագրերը՝ տեսական ու գործնական պարապմունքների միջոցով
- աջակցել գորահավաքի ժամանակ գորակոչային և գորահավաքային համալրման ստորաբաժանումների աշխատանքներին

Աղետների ռիսկերի նվազեցման և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության պաշտպանության ու քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման նպատակն է՝

- ապահովել բնակչության պատսպարումը

Դամայնքի երիտասարդության խնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի և միջոցառումների՝ կազմակերպման անմիջական նպատակն է՝

- ավելացնել համայնքի միջոցներով կազմակերպված երիտասարդական ծրագրերի և միջոցառումների քանակը 2022-2026 թվականների ընթացքում՝ տարեկան առնվազն 2-ով:

Դամայնքի հասարակական կյանքին հաշմանդամների մասնակցության խթանման անմիջական նպատակն է՝

- ավելացնել հաշմանդամություն ունեցող անձանց նախաձեռնությամբ իրականացվող ծրագրերի թիվը հնգամյակի ընթացքում առնվազն 1-ով

Բարեգործության խթանմամբ՝ համայնքի մշակութային, կրթական, գիտական, առողջապահական, մարզական, սոցիալական և այլ հաստատությունների հիմնադրման, ֆինանսավորման, ինչպես նաև դրանց ֆինանսական անկախության ապահովման անմիջական նպատակն է՝

- ավելացնել բարեգործական ծրագրերի թիվը հնգամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր տարի առնվազն 1-ով:

2.3 Զարգացման ծրագրի գնահատումն ու վերլուծությունը

Գյումրի համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի դիտարկումների արդյունքում բացահայտվեցին խնդիրներ, որոնք պայմանավորված են մասնավորապես զարգացման առանձին ծրագրերի անձնագործում ծևակերպված հատկապես հետևյալ բաժինների հետ:

1. «Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը»
2. «Ծրագրի անմիջական նպատակ»
3. «Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ»

Արձանագրված խնդիրները պայմանավորված են հետևյալ հանգամանքներով.

1. Ծրագիրը բնավ չի լուծում այն պարտադիր խնդիրը, որի լուծմանն ուղղված է այն: Մասնավորապես այս անհամապատասխանությունը նկատվել է, օրինակ.

- ««Ասլամազյան քույրերի պատկերասրահ»-ի պատշգամբի վերանորոգում» ծրագրում որպես խնդիր, որի լուծմանն ուղղված է ծրագիրը, սահմանված է «Համայնքի մշակութային կյանքի կազմակերպում», սակայն ակնհայտ է, որ նշված ծրագիրը ավելի շատ ենթադրում է համայնքի մշակութային արժեքների պահպանում, քան մշակութային կյանքի կազմակերպում:

2. Ծրագրի անմիջական նպատակը որևէ անմիջական կապ չունի ծևակերպված խնդիրի և ծրագրի հետ: Այս խնդիրը նկատվել է, օրինակ.

- «Զեռնարկատիրության խթանում» ծրագրում, որտեղ որպես անմիջական նպատակ սահմանվել է «նպաստել համայնքում ձեռնարկատիրությամբ գրառվող սուբյեկտների թվի ավելացմանը»: Սակայն, ակնհայտ է, որ սուբյեկտների թվի ավելացումը դեռևս չի ենթադրում ձեռնարկատիրության խթանում կամ առավել և գործարար միջավայրի բարելավիւմ, քանի որ վերջիններս բնութագրվում են այլ որակական և միջավայրը բնութագրող պարամետրերով:

- «Սպորտի թանգարանի ստեղծում» ծրագրում որպես խնդիր, որի լուծմանը միտված է ծրագիրը, սահմանված է «Համայնքի բնակավայրերի կառուցապատումը, բարեկարգումը և կանաչապատումը», ինչը սակայն որևէ աղերս չունի ծրագրի հետ: Նույն անհամապատասխանությունն առկա է նաև «Գուրջինյան կենտրոնի ստեղծում» ծրագրում:

3. Ծրագրի անմիջական նպատակում կամ միջանկյալ արդյունքներում սահմանված ելակետային արժեքների և թիրախային արժեքների միջև չի նկատվում դրական փոփոխություն և առհասարակ անհասկանալի

է դրանց որոշման և սահմանման տրամաբանությունը: Այս խնդիրը արձանագրվել է.

- «Զեռնարկատիրության խթանում» ծրագրում, որտեղ թիրախային արժեքները նույն հաստատում թվով աճում են ըստ տարիների (այս դեպքում յուրաքանչյուր տարի 5-ով): Իսկ նույն ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ հատվածում ըստ տարիների թիրախային արժեքներում որևէ փոփոխություն չի պահապորվում (2023-2026թթ. բոլոր տարիների համար թիրախավորված է «լավ» ցուցանիշը):
- «Համայնքապետարանում պահվող արխիվային փաստաթղթերի թվայնացում» ծրագրում, որտեղ թիրախային արժեք նշված են դրամական արտահայտություն ունեցող ցուցանիշներ, բայց ամենակին հասկանալի չէ թվայնացման ենթակա փաստաթղթերի թիրախավորված ծավալը:
- «Զանգակ» ՀՌԱԿ-ի շենքի կառուցում» ծրագրում որպես ծրագրի միջանկյալ արդյունք 2022-2026թթ. համար սահմանված է 75 թիվը, որն ընդամենը 10-ով է գերազանցում ելակետային ցուցանիշը:
- «Կրթական միջավայրի պայմանների բարելավում» ծրագրում որպես միջանկյալ արդյունք սահմանված է նույն «լավ» ցուցանիշը՝ առանց որևէ դինամիկայի և հետաքրքրական է այն փաստը, որ նույնիսկ ելակետային ցուցանիշն է «լավ» եղել: Նաև այս և ննան այլ դեպքերում (օրինակ՝ «Զեռնարկատիրության խթանում»), որտեղ որպես ցուցանիշ սահմանված է «Ծնողների բավարարվածություն նախադպրոցական կրթությունից» հասկանալի չէ բնավ, թե շահառութերի որքան մասն են հարցմանը պատասխանել, արդյոք այդ թիվը ներկայացուցչական է, թե ոչ և այլն: Նույն խնդիրն առկա է նաև «Բազմաբնակարան շենքերի տանիքների, մուտքերի, դռների, պատուհանների վերանորոգում» ծրագրում, որտեղ ծրագրի միջանկյալ արդյունքների թիրախային ցուցանիշներում որևէ դինամիկա 2022-2026թթ. նախատեսված չէ:
- «Ասլամազյան քույրերի պատկերասրահ»-ի պատշգամբի վերանորոգում» ծրագրի միջանկյալ արդյունքներում 2022-2026թթ. արձանագրված թիրախային արժեքներում որևէ դինամիկա չկա պլանավորված: Իսկ որպես միջանկյալ արդյունք համարվող ցուցանիշ սահմանված «գրոսաշրջիկների աճ»-ը չի կարելի անմիջականորեն վերագրել այս ծրագրին: Առավել տրամաբանական կլիներ, եթե որպես ցուցանիշ սահմանվեր պատկերասրահի այցելուների թվաքանակի աճը:
- «Համայնքապատկան թանգարանների էքսպոզիցիաների փոփոխություն» ծրագրում որպես միջանկյալ արդյունք սահման-

ված է նորից գրոսաշրջիկների աճը, սակայն նպատակահարմար կլիներ սահմանել այցելուների թվի աճը:

- «Աջակցություն սոցիալապես անապահով ընտանիքներին» ծրագրում որպես թիրախային ցուցանիշ սահմանվել է նույն բացարձակ ցուցանիշը, ինչը խիստ անտրամաբանական է պլանավորման տեսանկյունից առավել նպատակահարմար կլիներ սահմանել հարաբերական ցուցանիշ աջակցության կարիք ունեցող ընտանիքների թվաքանակի նկատմամբ:
- «Բռնցքամարտի մանկապատանեկան մազրադպրոց» ՀՈԱԿ-ի մարզաբազմաների վերանորոգում, գույքի ձեռքբերում» ծրագրում որպես միջանկյալ արդյունք սահմանվել է «Հանրապետական և միջազգային մրցումների մասնակիցների թվի աճը, %», սակայն առավել նպատակահարմար կլիներ սահմանվեր յուրաքանչյուր մարզիկի հաշվով գույքային ապահովածության ցուցանիշը:

Կան որոշ խնդիրներ կապված նաև զարգացման հնգամյա ծրագրի և տարեկան աշխատանքային պլանի միջև առկա անհամապատասխանությունների հետ, մասնավորապես.

1. «Զեռնարկատիրության խթանում» ծրագրում որպես ծրագրի միջանկյալ արդյունք 2022թ-ի համար սահմանված «բավարար» ցուցանիշը բացակայում է 2022թ-ի տարեկան աշխատանքային պլանում
2. «Ասլամազյան քույրերի պատկերասրահ»-ի պատշգամբի վերանորոգում» ծրագրում 2022թ-ի համար որպես ծրագրի անմիջական նպատակ սահմանած 100% ցուցանիշը 50 է սահմանված 2022թ-ի ՏԱՊ-ում:
3. «Համայնքապատկան թանգարանների էքսպոզիցիաների փոփոխություն» ծրագրում բյուջեն և փոփոխություն է կրել 2022թ-ի ՏԱՊ-ում:
4. «Շիրակ» գերեզմանատան բարեկարգում և հուղարկավորությունների ծառայությունների բարելավում» ծրագրում որպես ծրագրի անմիջական նպատակ 2022թ-ի համար թիրախավորած արժեքը և չի համապատասխանում 2022թ-ի ՏԱՊ-ում սահմանված արժեքին:

2.4 Զարգացման ծրագրի և տարեկան աշխատանքային պլանի համեմատական վերլուծությունը

2022թ-ի տարեկան աշխատանքային պլանի հրականացման վերաբերյալ հաշվետվության դիտարկումը թույլ է տալիս եզրակացնելու, որ կան ցուցանիշի փատացի շեղումներ ունեցող բազմաթիվ ծրագրեր, ընդունում հետաքրքրական է այն փաստը, որ որոշ դեպքերում շեղման չափը կազմում է ցուցանիշի թիրախային արժեքի շուրջ 80-85 տոկոսը: Մասնավորաբես այդպիսի շեղումներ են արձանագրվել «Մանկապարտեզների շենքերի ընթացիկ նորոգում, գույքի ձեռքբերում (ֆինանսավորումը արտահայտված հազար ՀՀ դրամով)», «Ազատ ոճի ընթացամարտի մանկապատանեկան մարզադպրոց և «Սամբո-ձյուդոյի մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ների շենքերի վերանորոգում (ֆինանսավորումը արտահայտված հազար ՀՀ դրամով), «Աթենիկայի մանկապատանեկան մարզադպրոց», «Դրածության մանկապատանեկան մարզադպրոց», «Պարի և սպորտային պարերի մանկապատանեկան մարզադպրոց» և «Յուրի Վարդանյանի անվան ծանրամարտի մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ների գործունեության ապահովում (ֆինանսավորումը արտահայտված հազար ՀՀ դրամով), «Արամ Սարգսյանի անվան խաղերի մանկապատանեկան մարզադպրոց» և «Համալիր մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ների ջեռուցման և ջերմամնելուսացման հաակարգերի ստեղծում (ֆինանսավորումը արտահայտված հազար ՀՀ դրամով), «Մարմնամարզական մարզաձևերի մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ի շենքի ընթացիկ նորոգում, գույքի ձեռքբերում (ֆինանսավորումը արտահայտված հազար ՀՀ դրամով), «Ծախմատի մանկապատանեկան» և «Տիգրան Պետրոսյանի անվան շախմատի մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ների շենքերի մասնակի նորոգում մարզագույքի ձեռքբերում (ֆինանսավորումը արտահայտված հազար ՀՀ դրամով), «Զրային մարզաձևերի մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ի մարզաբազայի նորոգում (ֆինանսավորումը արտահայտված հազար ՀՀ դրամով) դեպքերում:

Հետաքրքրական է այն փաստը, որ հանրապետության սոցիալապես ամենաանապահով մարզերից մեկում թերակատարվել է նույնիսկ «Անապահով ընտանիքներին սոցիալական աջակցության իրականացում (աջակցություն ստացող ընտանիքների թիվ)» ծրագրով նախատեսված թիրախային արժեքը՝ պատճառաբանությամբ, որ նման շեղումն առաջացել է փաստացի դիմումների և հանձնաժողովների աշխատանքների արդյունքում:

Վիճակարույց է նաև «Համայնքում արտադրական, հասարակական, սննդի և սպասարկման ոլորտում ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող սուբյեկտների թիվը» ցուցանիշը և այդ գծով արձա-

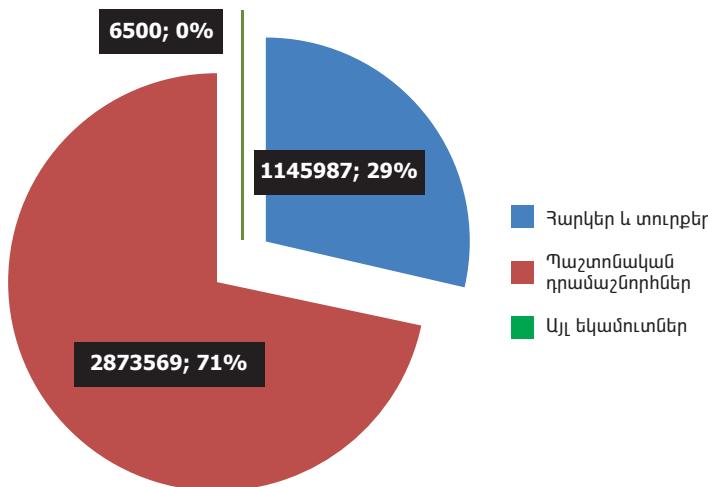
նագրված շեղումը, քանի որ հայտնի չէ այս ցուցանիշում ընդգրկված են միայն նոր գրանցված սուբյեկտների թիվը, թե նաև գործունեությունը դադարեցրած, բայց հետագայում նորից վերսկսած սուբյեկտների թիվը:

«Համայնքապետարանի կողմից կազմակերպված մշակութային միջոցառումների թիվ» ցուցանիշը, «Նոր համագործակցությունների, փառատոնների անցկացում» մասնակից կողմերի աջակցությամբ» ցուցանիշը և «Համայնքապետարանի միջոցներով համայնքում կազմակերպված մարզական միջոցառումների թիվ» ցուցանիշները ևս գերակատարվել են, ըստ որում վերջին ցուցանիշի շեղումը չուս անգամ գերազանցում է թիրախային արժեքը։ Պարզ է, որ նմանատիպ գերակատարումները ենթադրում են նաև լրացրցից միջոցների տրամադրում միջոցառումների կազմակերպման համար, իսկ դրանց անհրաժեշտության, հրատապության, առաջնահերթության հարցերը որևէ կերպ մեկնաբանված կամ ճշտված չեն։

2.5 Գյումրի համայնքի 2022թ-ի բյուջեի ամփոփ ցուցանիշները և դրանց կատարողականի գնահատումները

Համառոտ և ամփոփ անդրադարձ կատարելով Գյումրի համայնքի 2022թ-ի բյուջեի ամփոփ ցուցանիշներին՝ ներկայացնենք դրանց կազմն ու կառուցվածքը (տես գծապատկեր 1):

Եկամուտների կազմն ու կառուցվածքը, 2022թ.

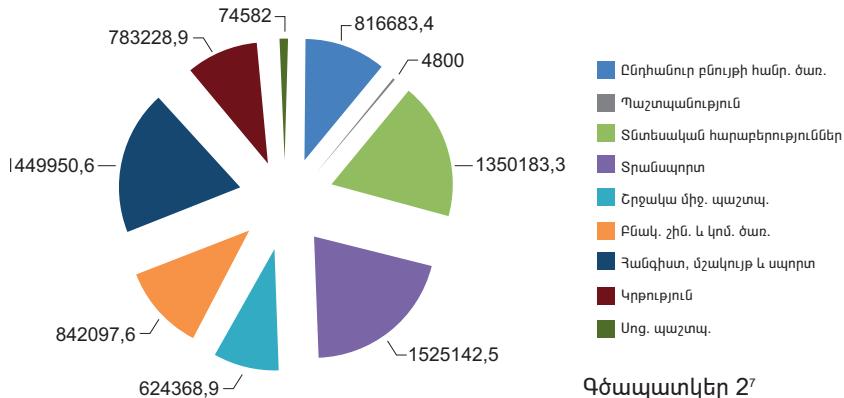

Գծապատկեր 1⁶

⁶ Գյումրի համայնքի 2022թ. բյուջե

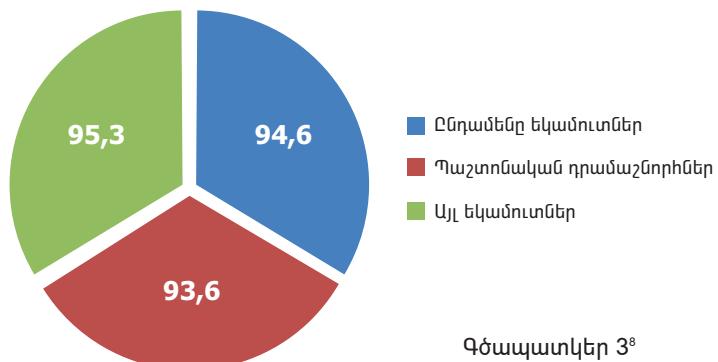
Ինչ վերաբերում է ծախսերին, ապա դրանց բաշխվածությունը ներկայացված է գծապատկեր 2-ում:

Ծախսերի կազմն ու կառուցվածքը, 2022թ.

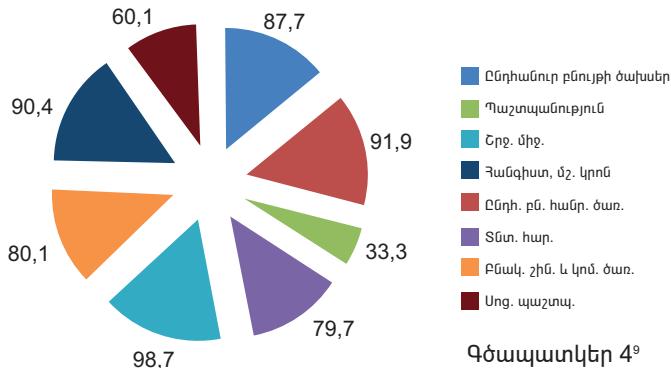
Համայնքի 2022թ-ի բյուջեի կատարողականի ցուցանիշների դիտարկումը թույլ է տալիս ենթադրելու, որ հատկապես ծախսերի կատարողականների այդուններում կան այնպիսի ցուցանիշներ, որոնք փաստում են քաղաքի համար կարևորագույն և հրատապ ուղղություններում թերակատարումներ: Դրանց են վերաբերում, օրինակ, սոցիալական պաշտպանության ոլորտը, տնտեսական հարաբերությունները, բնակարանային շինարարությունը և կոմունալ ծառայությունները, պաշտպանությունը և այլն (տես գծապատկեր 4):

Եկամուտների կատարողականի ցուցանիշները, 2022թ.

Գյուղացման համար օգտագործված գումարը՝ 1449950,6 դրամ

Ծախսերի կատարողականի ցուցանիշները, 2022թ.

Գյումրի համայնքի բյուջեի նման ցուցանիշները փաստում են այն մասին, որ դեռևս անելիքներ կան կատարողականի ավելի բարձր մակարդակ ապահովելու ուղղությամբ՝ հատկապես այն բնագավառներում, որոնք սոցիալական առումով կարևոր նշանակություն ունեն համայնքի համար:

Ամփոփում

Այսպիսով, ամփոփելով փաստենք, որ դեռևս լրջագույն անելիքներ կան թե՛ զարգացման ծրագրերում խնդիրների, նպատակների և թիրախների սահմանման ուղղությամբ, թե՛ դրանց կատարման ապահովման ուղղությամբ: Այս առումով հատկապես կարևորվում են բոլոր ցուցանիշների, դրանց նպատակային արժեքների, վերջիններիս ապահովան համար անհրաժեշտ գործողությունների և ռեսուրսների առավել հիմնավորված, փաստարկված սահմանումը, քանի որ կատարողականի նույնիսկ բարձր ցուցանիշները դեռևս չեն երաշխավորում սահմանված նպատակների ձեռքբերում և խնդիրների լուծում, եթե ճգրիտ սահմանված չեն դրանց հաշվարկման և գնահատման ցուցանիշները: Այս խնդիրների արձանագրումը և դրանց կարգավորման ուղղությամբ անհրաժեշտ քայլերի ձեռնարկումը չափազանց կարևոր է առավել գրագետ, նպատակային և արդյունքային պլանավորում և գնահատում իրականացնելու տեսանկյունից:

Գյումրի համայնքի 5-ամյա գործածություն կրթական մշակութային ստուգային առողջապահության համար

Ծրագրի ղեկավար՝ Հասմիկ Մխիթարյան

Ծրագրի փորձագետ՝ Լուսյա Գալոյան

«Գյումրու առաջընթաց» քՆԶ ՀԿ

Հասցե՝ Հայաստան-3100, Գյումրի, Ալեք Մանուկյան 1

Հեռախոս՝ +374 98 691-690

Էլ.հասցե՝ progressgyumri@mail.ru, progressgyumri@gmail.com

Կայքեր՝ www.progressgyumri.am, www.dialoguemc.am

Սույն գեկույցի տպագրությունը հմարավոր է դարձել իրականացնել ժողովրդավարության ազգային հիմնադրամի դրամաշնորհային օժանդակությամբ։ Այստեղ արտահայտված տեսակետները պատկանում են հեղինակներին և հնարավոր է, որ չհամընկանեն ԺՄ-ի և իրականացնող կազմակերպության տեսակետներին։
«Քաղաքացիական մասնակցություն տեղական ինքնակառավարման հաշվետվողականությանը» ծրագիրն իրականացնում է «Գյումրու առաջընթաց» քաղաքացիական հասարակության զարգացման կենտրոն» հասարակական կազմակերպությունը։

The printing of this report was prepared by the support of National Endowment for Democracy. Opinions expressed herein are those of the authors and do not necessarily reflect the views of NED and implementing organization.

«Civic Participation in Local Government Accountability» project is implemented by the «Progress of Gyumri» Civil Society Development Centre' Non-Governmental Organization.

**PROGRESS OF
GYUMRI NGO**
Civil Society Development Center

**National Endowment
for Democracy**
Supporting freedom around the world

